

ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ 21ΟΥ ΑΙΩΝΑ

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Heddy Honigmann

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2004

II-00000006403

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Εικόνες του 21ου Αιώνα

Heddy Honigmann

ανθολογία

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η έκδοση αυτή πραγματοποιήθηκε με την ευκαιρία του αφιερώματος Heddy Honigmann - Ανθολογία που διοργανώθηκε στο πλαίσιο του 6ου ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ – ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ 21ου ΑΙΩΝΑ το οποίο πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη από 15 – 21 Μαρτίου 2004.

Καλλιτεχνική Διεύθυνση: Δημήτρης Ειπίδης
Συντονισμός αφιερώματος: Γιάννα Σαρρή
Επιμέλεια κειμένων - έκδοσης: Δημήτρης Κερκινός
Μεταφράσεις: Δημήτρης Κερκινός, Μαίρη Κιτρόεφ (συνόψεις ταινιών)
Σχεδίαση - Παραγωγή εντύπου: Αρχέτυπο α.ε.β.ε

Το έργο της Heddy Honigmann σκιαγραφεί έναν κόσμο απλό και ταυτόχρονα πολυπλοκό. Με άνεση και σιγουριά προσεγγίζει χαρακτήρες και καταστάσεις ξεκινώντας από φαινομενικά απλές στιγμές της καθημερινής ζωής και συνεχίζει εκτυλίσσοντάς τα θέματα της σε εκ του σύννεγγυς εκμυστηρεύσεις. Η Honigmann πλησιάζει τούς ανθρώπους με σεβασμό στην ιδιαιτερότητα τους και απόλυτη διακριτικότητα. Δεν δείχνει καμία διάθεση να παραβιάσει την εμπιστοσύνη τους. Αντίθετα, με την ευκολία και την πειστικότητα ενός φίλου, συνομιλεί μαζί τους και αυτοί αβίαστα ανταποκρίνονται και της εκμυστηρεύονται σκέψεις, συναισθήματα και εμπειρίες χωρίς κανένα δισταγμό. Μπροστά στην κάμερα της ο άνθρωπος αποκαλύπτει τον εσωτερικό του κόσμο και με αμεσότητα σπαντά σε όποια ευαίσθητα και προσωπικά θέματα προκύψουν. Οι ερωτήσεις της ποτέ δεν στοχεύουν στο να μειώσουν την προσωπική αξιοπρέπεια των όσων μας αποκαλύπτει. Γιατί η κάμερα της Honigmann μετατρέπεται σε φίλο έτοιμο να ακούσει, να συμμετάσχει και να συμπαρασταθεί, εκφράζοντας βαθιά ανθρωπιά και συμπάθεια σ' αυτά που καταγράφει. Η τέχνη της Honigmann έχει πολλές αξιοσημείωτες ιδιαιτερότητες. Οι ταινίες της αποτελούν μια συνεχή και ρέουσα εικόνα του σύγχρονου ανθρώπου των μεγαλουπόλεων, που αναγκασμένος να προσαρμόζεται στις αντιδρότητες της ζωής τις προσηρνά αλλοτε με ευκολία αλλιά συχνότερα με κόπο και έντονη προσπάθεια. Μπροστά στον φακό της αυτοί οι ήρωες, μιας συνήθως κοινής καθημερινότητας, μετατρέπονται σε συναρπαστικούς αφηγητές αποκαλύπτοντας σκέψεις και συναισθήματα ευκαλονόητα για κάθε θεατή. Οι καταστάσεις που περιγράφονται θα μπορούσαν να αφορούν όλους μας γιατί έχουν πάντα έντονα τα χαρακτηριστικά ενός διάχυτου ανθρωπισμού και αποδίδονται χωρίς προσχήματα και τάση εξιδανίκευσης. Στις ταινίες της όλα είναι μέρος της ίδιας πολυσύνθετης και γοητευτικής πραγματικότητας, μιας πραγματικότητας κοινής στη βάση της για όλους μας. Η ανθρωπιά, το ενδιαφέρον, η προοπτική να βρει κανείς ανακούφιση εκμυστηρούμενος τις εσωτερικές, ενδόμυχες σκέψεις του σε έναν άλλο, έστω κι αν αυτός κρατάει μια κάμερα έτοιμη να καταγράψει κάθε έκφραση, βλέμμα και χειρονομία, είναι το αδιαφιλονίκητο προτέρημα μίας σκηνοθετιδας που έχει ήδη κερδίσει μια σημαντικότερη θέση στον χώρο του ντοκιμαντέρ.

Δημήτρης Εϊνίδης

Καλλιτεχνικός Διευθυντής

Συνομιλώντας με τους ανθρώπους

του Δημήτρη
Κερκινού

Γεννημένη στη Λίμα του Περού από εβραίους πρόσφυγες, η Hedy Honigmann σπούδασε αρχικά βιολογία και λογοτεχνία πριν μεταβεί στη Ρώμη για να σπουδάσει κινηματογράφο στο Centro Sperimentale di Cinematografia, το 1973. Το 1978 απέκτησε την ολλανδική υπηκοότητα και έκτοτε, ζει στο Άμστερνταμ. Η κινηματογραφική της καριέρα ξεκίνησε το 1979 με το ντοκιμαντέρ *L'Israele dei beduini*. Από τότε γυρίζει εναλλάξ ντοκιμαντέρ και ταινίες μυθοπλασίας, εστιάζοντας όμως το ενδιαφέρον της περισσότερο στο ντοκιμαντέρ, το οποίο άλλωστε θα την καταξιώσει διεθνώς.

Το έργο της διακατέχεται από ένα έντονο συναίσθημα απώλειας: μιας ιδιαίτερης πατρίδας, ενός τρόπου ζωής, ενός αγαπημένου προσώπου, της νεότητας, της αθωότητας, της ελευθερίας. Το ενδιαφέρον της επικεντρώνεται σε καθημερινούς ανθρώπους που αγωνίζονται για να ξεπεράσουν το οδυνηρό αυτό συναίσθημα. Στις ταινίες της, οι πολιτικοί εξόριστοι, οι παράνομοι οικονομικοί μετανάστες, οι μεσοασοί, οι ηλικιωμένοι, οι χήρες του πολέμου, οι στρατιώτες των Ηνωμένων Εθνών, τα θύματα διαφόρων μορφών κληροσύνης, καταφεύγουν όλοι τους στις αναμνήσεις τους για να περιγράψουν τις τραυματικές τους εμπειρίες και το πώς ήταν η ζωή τους στο παρελθόν, φωτίζοντας έτσι το παρόν τους. Στην περίπτωση του *Privé*, ένα δοκίμιο πάνω στην κληροσύνη, η Honigmann γλιστρά από την σχετικά «αθώα» κληροσύνη αντικειμένων στην βίαιη κληροσύνη πολύ πιο ουσιαστικών πραγμάτων για τον άνθρωπο, όπως είναι η ασφάλειά του, τα συναισθηματικά του, η ίδια του η ύπαρξη. Μέσα από τις αφηγήσεις των θυμάτων και των θυτών σχολιάζει το τραγικό της ανθρώπινης ύπαρξης, την απουσία ουσιαστικής ασφάλειας, τον πόνο για τις απώλειες που δεν αντικαθίστανται. Οι περιγραφές των ηρώων οδηγούν τις περισσότερες φορές στην μελαγχολία, καθώς οι αφηγήσεις εκφράζουν την προσπάθεια επούλωσης των τραυμάτων τους σ' ένα συνεχιζόμενο αγώνα για «σωματική και συναισθηματική επιβίωση». Άλλες φορές πάλλει οδηγούν στην χαρά, όπως στην περίπτωση των ηλικιωμένων κατοίκων του Ρίο Ντε Τζανέιρο (*O Amor Natural*), οι οποίοι στρέφουν το βλέμμα στην νεότητα τους και μιλούν για την σεξουαλικότητά τους χωρίς καμία ντροπή, «ξαναζώντας» έτσι τις ερωτικές τους περιπέτειες χωρίς ίχνος νίκρας ή λύπης. Σε κάθε περίπτωση, η μνήμη πρωταγωνιστεί, συσπώντας μαζί με την επιβίωση δύο από τα σημαντικότερα μοτίβα του έργου της.

Η Honigmann πλησιάζει τους ανθρώπους με σεβασμό και διακριτικότητα, προσεγγίζοντάς τους με κατανόηση και ανθρωπιά, επιθυμώντας όχι μόνο να συνομιλήσει αλλά να καταλάβει, να επικοινωνήσει μαζί τους. Τους ρωτά με την αμεσότητα και την περιέργεια ενός φίλου, που δεν διστάζει να ρωτήσει τα πιο ευαίσθητα και προσωπικά ζητήματα, δίνοντάς τους την ευκαιρία να μοιραστούν μαζί της οδυνηρές εμπειρίες, εμπλεκοντάς τους σε μια θεραπευτική διαδικασία κάθαρσης. Το ενδιαφέρον της επικεντρώνεται στον άνθρωπο και όχι στις πολιτικές ή κοινωνικές παραμέτρους που διαμόρφωσαν τα βιώματά του, στην προσπάθειά του να ανταπεξέλθει στη νέα πραγματικότητα της ζωής του και όχι στις ιστορικές αιτίες που την προκάλεσαν.

Οι συνεντεύξεις της Honigmann με τους ηρώες της συσπύονται από μόνες τους. Τέχνη. Στην πραγματικότητα, ο τρόπος με τον οποίο ρωτά τους πληροφορητές της ξεπερνά την έννοια της συνέντευξης, καθώς η διαδικασία μετατρέπεται σε διάλογο και συνομιλία. Οι ερωτήσεις της είναι άμεσες, ειλικρινείς και συμπνοητικές. Μέσα από αυτές καταγράφεται το ανθρώπινο ενδιαφέρον της, η διάθεσή της να ακούσει. Έτσι, κερδίζει την εμπιστοσύνη των συνομιλητών της, παρασύροντάς τους σε συγκλονιστικές εξομολογήσεις, καθώς

αφηγούνται τις ιστορίες τους και αποκαλύπτουν τα συναισθήματα, τις σκέψεις και τις εμπειρίες τους. Εκείνη, πάντα παρούσα έξω από το πλάνο, παρεμβαίνει μόνο για να διευκρινίσει κάτι, για να διεισδύσει ακόμα βαθύτερα στην ψυχή τους. Τους παρατηρεί, καταγράφει τις χειρονομίες και τις εκφράσεις τους, κρατώντας πάντα την κάμερα σε απόσταση, χωρίς να γίνεται αδιάκριτη ή φορτική, χωρίς ποτέ να τους φέρνει σε δύσκολη θέση. Αντίθετα, θα έλεγε κανείς πως λειτουργεί απέναντι στους αφηγητές της μάλλον θεραπευτικά, καθώς τους δίνει την ευκαιρία να μοιραστούν μαζί της, και να εξορκίσουν έτσι, τις μνήμες που τους βασανίζουν και τους κυνηγούν. Στην πραγματικότητα όμως, η σχέση που αναπτύσσει με τους πληροφορητές της είναι αμφίδρομη, καθώς η ίδια η σκηνοθέτης, εμπνέεται από την δύναμη που εκείνοι κουβαλούν μέσα τους. Σε κάθε περίπτωση, η Honigmann καταφέρνει, μέσα από την ανάδειξη των συναισθημάτων τους, να προσεγγίσει και να φέρει στο φως πτυχές της ανθρώπινης ύπαρξης, που διαφορετικά θα μας ήταν τελείως ακατανόητες. Έτσι, μας μιλά για τον πόλεμο χωρίς να μας δείχνει ούτε μια πιστολιά (*Crazy*), για γενοκτονία χωρίς να βλέπουμε ούτε μια σταγόνα αίμα (*Καλός σύζυγος, αγαπημένος γιος*). Καταφέρνει όμως να μας μεταδώσει το πως είναι να βρίσκεσαι στον πόλεμο, μας κάνει να νιώσουμε την μεγάλη αξία που έχει ένα ασήμαντο αντικείμενο, όταν τυχαίνει να ανήκει στον δικό μας αδικοκαμένο άνθρωπο, μας ζωντανεύει την αγάπη της χήρας για τον δολοφονημένο άνδρα της. Η μοναδική κορνιζαρισμένη φωτογραφία που έχει στην κατοχή της η γυναίκα από το Σαράγεβο στο *Καλός σύζυγος, αγαπημένος γιος*, μπορεί να μην αρκεί από μόνη της για να μας αποκαλύψει το πόσο καλός σύζυγος και εραστής ήταν ο σύζυγός της, όμως ο τρόπος που την χαϊδεύει και την σφίγγει στο στήθος της όταν μιλά για αυτόν, συνιστά την πιο δυνατή εικονογράφηση της αγάπης της, και δεν αφήνει κανένα ασυγκίνητο.

Για την Honigmann, η μουσική δεν αποτελεί μονάχα μια οικουμενική γλώσσα, ένα μέσο επικοινωνίας αλληλά κυρίως ένα καταλύτη συναισθημάτων, καθώς εμπεριέχει και κουβαλά διαφορετικές μνήμες. Ένα τραγούδι έχει την δυνατότητα να ξυπνήσει μια περασμένη αγάπη (*Μέταλλο και μελαγχολία*), να ζωντανέψει στην μνήμη των στρατιωτών τις αποτρόπαιες φρίκες του πολέμου ή να τους βοηθήσει να αντεπεξέλθουν σ' αυτές (*Crazy*), να συμβάλει στην εξασφάλιση του προς το ζην για τους μετανάστες (*Η Υπόγεια αρχήστρα*), να μετριάσει την νοσταλγία των κουβανών μεταναστών στην Αμερική, βοηθώντας τους να επιβιώσουν στις συνθήκες της Ξενιτιάς (*Dame la mano*). Μέσα από την μουσική, η Honigmann αναίγει τις πόρτες της ψυχής των καθημερινών ανθρώπων, μεταφέροντας στην οθόνη τον ψυχισμό όλων εκείνων με τους οποίους συνομιλεί: την χαρά και την μελαγχολία τους, την αντιπαράθεση τους με την τρέλλα και την τραγικότητα του πολέμου, την ζέση τους για ζωή, την δημιουργικότητά τους, τον αγώνα τους για επιβίωση, τον αισθησιασμό και το ταμπεραμέντο τους.

Το έργο της Honigmann είναι βαθιά ανθρωποκεντρικό. Μέσα από την άμεση, πληνή όμως σύνδετη παρουσίαση εικόνων και συναισθημάτων, την επιστράτευση της μουσικής, και την μοναδική της ικανότητα να προσεγγίζει την καρδιά των πρωταγωνιστών της, καταφέρνει να εξερευνεί τις διαδρομές της μνήμης, να εξωτερικεύει τις πιο απόμακρες πτυχές της ανθρώπινης ψυχής και να καταγράφει τον αγώνα του ανθρώπου να επιβιώσει σε αντίξοες συνθήκες. Έτσι, οι ταινίες της αφορούν όλους μας, οπλιζοντάς μας με δύναμη και αισιοδοξία.

Η σκηνοθεσία της πραγματικότητας

Μια συνέντευξη
στον Δημήτρη
Κερκινό

Ξεκινώντας, θα ήθελα να μου μιλήσετε λιγάκι για τον εαυτό σας. Για την χώρα που μεγάλωσατε, την απόφασή σας να ζήσετε σε μια άλλη χώρα, τους λόγους που σας έστρεψαν στην σκηνοθεσία και τον κινηματογράφο.

Γεννήθηκα στο Περού. Και οι δύο γονείς μου ήταν Εβραίοι που έφυγαν από την Ευρώπη εξ αιτίας του Ναζισμού. Ο πατέρας μου πολέμησε τους Ναζί στο πλευρό του Κόκκινου Στρατού, πισώθηκε όμως αιχμάλωτος και πέρασε ένα ολόκληρο χρόνο στο Μαουτκάουζεν. Κάθε φορά που ακούω την μοσλήντα του θεοδωράκη για το Μαουτκάουζεν τον σκέφτομαι. Η μητέρα μου πήγε στο Περού από την Πολωνία λίγους μήνες προτού εισβάλλουν οι Γερμανοί στην χώρα. Οι γονείς μου συναντήθηκαν στο Περού. Δεν επέλεξα την χώρα όπου μεγάλησα. Στο Περού σπούδασα βιολογία και λογοτεχνία. Έφυγα αναζητώντας μια κινηματογραφική σχολή, αφού στο Περού δεν υπήρχε τότε καμία. Από μικρά παιδί μ' άρεσε ο κινηματογράφος. Ότι χρήματα είχα τα ξόδευα για να βλέπω κάθε είδους ταινίες: από τις χειρότερες ταινίες τρόμου του Dario Argento μέχρι τις καλλιτεχνικές ταινίες που έβλεπα στην μοναδική κινηματογραφική λέσχη της Λίμα, της πρωτεύουσας του Περού. Ταινίες σαν τις *Η γη τρέμει* του Visconti ή *Το πάθος της Ζαν Ντ'Αρκ* του Dreyer. Ήταν λοιπόν φυσικό, ο δρόμος που πήρα να με οδηγήσει στον κινηματογράφο. Έπρεπε όμως να πάω στην Ιταλία, για να βρω το κατάλληλο μέρος και να σπουδάσω τελικά αυτό που επιθυμούσα, στο Centro Sperimentale di Cinematografia, στην Ρώμη.

Ποιες είναι οι καλλιτεχνικές και κινηματογραφικές σας επιρροές; Σε ποιους θεωρείτε πως οφείλτε κάτι ως δημιουργός;

Οι επιρροές μου δεν είναι τόσο ξεκάθαρες. Στην κινηματογραφική σχολή της Ρώμης είδα πολλές ταινίες μυθοπλασίας. Είδα Dreyer, Dovshenko, Antonioni, Renoir, Visconti ... τσάες ταινίες που δεν γνώριζα! Ακόμα και τώρα πιστεύω πως έχω πολλή ακόμα να δω. Το 1978 η αγάπη μ' έκανε να μετακομίσω στο Άμστερνταμ, όπου άρχισα να βλέπω ντοκιμαντέρ. Τότε είδα ταινίες των Jean Rouch, Wiseman, Depardon. Σ' αυτούς οφείλω τα πάντα. Τι ακριβώς όμως, δεν ξέρω. Ίσως είναι αυτό που είπε κάποτε ο Jean Renoir: «Όταν βρίσκεσαι στο πλάτω και κινηματογραφείς, άφησε κάποιο παράθυρο ανοικτό για να φουσά και λίγο αεράκι μέσα».

Μπορείτε να μου μιλήσετε για το ντοκιμαντέρ; Τι σημαίνει για σας και τι είναι αυτό που στρέφει το ενδιαφέρον σας περισσότερο στο ντοκιμαντέρ από ότι στην μυθοπλασία;

Κάποτε, όταν ρώτησαν τον γάλλο κινηματογραφιστή André Téchiné «Ποια είναι η ουσία μιας ταινίας μυθοπλασίας;» είχε πει: «Είναι απλά η σκηνοθεσία των συναισθημάτων.» Όσον αφορά το ντοκιμαντέρ, μπορώ να πω πως για μένα «είναι η σκηνοθεσία της πραγματικότητας», δηλαδή να γνωρίζεις τι θέλεις να κινηματογραφήσεις και με τι τρόπο. Πρέπει να κάνεις το καλύτερο δυνατό για να καταλάβεις κάτι για την πραγματικότητα ενώ κινηματογραφείς, να οργανώνεις τα πράγματα, και ταυτόχρονα, να είσαι τόσο ελεύθερος ώστε να αυτοσχεδιάζεις, να μυρίζεις τον αέρα που έρχεται από αυτό το ανοικτό παράθυρο.

Θεωρείτε τον εαυτό σας κυρίως σκηνοθέτη ντοκιμαντέρ ή μυθοπλασίας; Πόσο διαφορετικά αντιμετωπίζετε τα δύο αυτά είδη;

Δουλεύω και στα δύο είδη και μ' αρέσουν αμφότερα. Προτιμώ όμως να κάνω ντοκιμαντέρ: ιστορίες που βρίσκω σε κάθε γωνία, ιστορίες που δεν πρέπει να τις εφευρίσκω από το Α ως

Dame la mano

το Ω. Το να εφευρίσκεις κάτι είναι πολύ κουραστικό και χρειάζεσαι τόσο πολύ χρόνο για να χρηματοδοτήσεις μια ταινία μυθοπλασίας. Είναι κρίμα! Χαμένος χρόνος που δεν μπορείς να τον αποηλεύσεις.

Πως επιλέγετε τα θέμάτα σας; Υπάρχει ένας συνδετικός ιστός που διατρέχει το έργο σας; Τι είναι αυτό που πιστεύετε πως το χαρακτηρίζει;

Τα θέμάτα μου σχετίζονται με μένα και με την ζωή μου. Όταν ήμουν μικρή, οι ιστορίες που άκουγα σχετίζονταν με την απώλεια, με μέρη και ανθρώπους που δεν υπάρχουν πια. Ήταν ιστορίες γεμάτες μελαγχολία, ιστορίες επιβίωσης. Το γεγονός πως ζω μακριά από την πατρίδα που γεννήθηκα, με κάνει να κατανώ συναισθηματικά τους εξόριστους και κάθε τι που «χρησιμοποιούν» προκειμένου να επιβιώσουν, να ζήσουν μια αξιοπρεπή, και καμιά φορά, χαρούμενη ζωή. Έτσι, μπορώ να ισχυριστώ ότι κατά κάποιο τρόπο τα θέμάτα γεννήθηκαν μαζί μου, μεγάλωσαν μαζί μου και προσπάθω κάθε φορά να τους δώσω σχήμα. Το βασικό μου θέμα είναι η *επιβίωση*. Είναι ένα θέμα που επανέρχεται σε όλες μου τις ταινίες: σωματική και συναισθηματική επιβίωση.

Για αυτό λοιπόν σας εμπνέουν οι εξόριστοι, οι παράνομοι μετανάστες, οι πολιτικοί πρόσφυγες; Και συνάμα, είναι άνθρωποι που έχουν πολλές ιστορίες να διηγηθούν, έτσι δεν είναι;

Φυσικά. Τις περισσότερες φορές οι ζωές αυτών των ανθρώπων με εμπνέουν. Κάθε φορά που το σκέφτομαι καταλήγω στο ότι ποτέ δεν κινηματογράφησα κάποιον που να μην είχε – σύμφωνα με την δική μου οπτική – μια ενδιαφέρουσα ιστορία να αφηγηθεί. Και επειδή θεωρώ πως είμαι σαν τους περισσότερους ανθρώπους, πιστεύω πως αυτές οι ιστορίες δεν είναι ενδιαφέρουσες μόνο για μένα.

Ο τρόπος που καταφέρνετε να εκμαιεύετε προσωπικές ιστορίες και να διεισδύετε στις ψυχές των ανθρώπων από τους οποίους παίρνετε συνεντεύξεις είναι πραγματικά αξιοσημείωτος. Είναι ένα μεγάλο ταλέντο, μια τέχνη από μόνη της. Θα θέλατε να μου μιλήσετε για τον τρόπο που προσεγγίζετε τους ανθρώπους στις συνεντεύξεις σας; Τι είναι

Paivé

αυτό που σας ενδιαφέρει σ' αυτούς;
Δεν υπάρχει μέθοδος. Αν υπάρχει κάτι, τότε μπορείτε να το ονομάσετε περιέργεια. Πολλές φορές στα ντακιμαντέρ το να συνεχίζεις να είσαι περίεργος την στιγμή που γνωρίζεις αυτό που ζητάς, είναι όπως πες, «τέχνη». Είμαι περίεργη για τους ανθρώπους που είναι δυνατότεροι από μένα. Δυνατότεροι με κάθε τρόπο. Πάντα πλέω πως δεν κάνω συνεντεύξεις, αλλά συνομιλίες με τους χαρακτήρες των ταινιών μου.

Πως οργανώνετε την δουλειά σας;
Ξεκινάτε από ένα συγκεκριμένο θέμα και στη συνέχεια αναζητείτε ανθρώπους που να σχετίζονται με αυτό, ή μπορεί ένα άτομο που σας ενδιαφέρει να αποτελέσει αφορμή για μια ταινία;

Τις περισσότερες φορές δεν ξεκινώ με ένα θέμα, αλλά το θέμα έχει ήδη γίνει η ιδέα για την ταινία. Για παράδειγμα, το *Μετάλλο και Μελαγχολία* δεν ξεκίνησε ως ταινία με θέμα «την κρίση της μεσοσίας τάξης στη Λίμα του Περού», αλλά ως μια ταινία γύρω από την μεσοσία τάξη που μετατράπηκε σε οδηγούς ταξί. Καταλαβαίνεις την διαφορά; Πρόκειται για την ιδέα (πίσω απ' την οποία βρίσκονται βεβαίως άνθρωποι) που με εμπνέει για να ξεκινήσω μια ταινία.

Στο *Μετάλλο και Μελαγχολία* εστιάζετε στην ανθρώπινη εφευρετικότητα, αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης στο Περού την εποχή εκείνη και επιτακτική ανάγκη για επιβίωση. Τόσο οι συνθήκες που περιγράφετε όσο και ο τρόπος με τον οποίον αντιδρούν οι άνθρωποι σ' αυτές, δεν διαφέρουν και πολύ από την πραγματικότητα άλλων λατινοαμερικάνικων κοινωνιών. Έτσι, η ταινία ξεπερνά τα στενά γεωγραφικά της όρια (αλλά και τα χρονικά της) και αποκτά μια οικουμενική διάσταση. Θα ήθελα να μου πείτε για το σημείο αφετηρίας σας: καταφεύγετε συνειδητά στο συγκεκριμένο για να μιλήσετε για το οικουμενικό ή σας ενδιαφέρει να καταγράψετε απλά ένα θέμα που σας ενδιαφέρει;
Μόνο μέσα από το συγκεκριμένο μπορείς να αγγίξεις το οικουμενικό. Ακόμα και ένας φιλόσοφος βασίζεται σε συγκεκριμένα πράγματα για «να κάνει την δουλειά του». Προσθέτω: το συγκεκριμένο είναι πολύ σύνθετο!

Το *Μετάλλο και Μελαγχολία* προβλήθηκε ποτέ στο Περού; Κι αν ναι, πως υποδέχτηκε την ταινία το κοινό της πρώτης σας πατρίδας;
Συγκινήθηκαν. Μου είπαν: «Heddy, είναι ένα πορτραίτο της Νότιας Αμερικής, όχι μόνο της Λίμα ή του Περού».

Στο *O Amor Natural* προσεγγίζετε ηλικιωμένους ανθρώπους για να διαβάσουν και να σχολιάσουν την ερωτική ποίηση του Carlos Drummond de Andrade. Θα θέλατε να μου πείτε ποιο ήταν το σκεπτικό σας πίσω από αυτήν την επιλογή σας; Γιατί δεν δώσατε και σε νέους ανθρώπους να διαβάσουν ποιήματά του;

Το *O Amor Natural* είναι μια ταινία που αφορά την μνήμη, το μέρος που φυλάμε τις πιο αγαπητές στιγμές της ζωής μας. Η αγάπη και το σεξ ανήκουν στις πιο αγαπημένες και σημαντικές μας στιγμές. Η όμορφη ποίηση του Drummond de Andrade ξυπνά στους ηλικιωμένους ανθρώπους δυνατός αγαμνήσεις. Η ποίηση αυτού του πολύ σεβαστού και διάσημου ποιητή – του μεγαλύτερου βραζιλιάνου ποιητή όλων των εποχών – σπάει

φραγμούς, και διευκολύνει τους ανθρώπους να μιλούν πιο ελεύθερα. Οι νεαροί άνθρωποι δεν θα είχαν ποτέ τέτοιες αναμνήσεις πάνω στην αγάπη και το σεξ όπως εκείνοι στην ταινία μου, οι οποίοι είναι όλοι μεταξύ 60 (οι νεώτεροι) και 85 και μισό (ο γηραιότερος).

Στο Υπόγειο Ορχήστρα, όπως άλλωστε και στα *Dame la mano* και *Crazy*, αηλιά και σε άλλες ταινίες σας, η μουσική παίζει πρωτεύοντα ρόλο. Θα θέλατε να μου μιλήσετε για τον ρόλο της μουσικής σ' αυτές τις ταινίες αηλιά και στο έργο σας γενικότερα;

Η μουσική είναι ένας από τους δυνατότερους φορείς αναμνήσεων. Η μνήμη είναι επίσης ένα από τα επαναλαμβανόμενα θέματα σε πολλές από τις ταινίες μου. Προσωπικά, δεν μπορώ να φανταστώ την ζωή μου χωρίς μουσική.

Στο *Privé* παρουσιάζετε τις διάφορες εκφάνσεις της κληοής, ξεκινώντας από την κληοή αντικειμένων για να καταλήξετε στην κληοή πολύ πιο ουσιαστικών πραγμάτων για τον άνθρωπο, όπως είναι η ασφάλειά του, τα συναισθήματά του, η ύπαρξή του. Τι σας έσπρωξε να κάνετε μια τέτοια ταινία; Θα θέλατε επίσης να μου μιλήσετε για τον τρόπο που χρησιμοποιείτε στην ταινία την stand-up comedy;

Η ιδέα να κάνω μια ταινία για την κληοή με είχε ενθουσιάσει καθώς επέλεξα να κινηθώ σιγά-σιγά από την πραγματική κληοή στις πιο αφηρημένες της μορφές. Αυτή ήταν η ιδέα της ταινίας. Ήθελα τον κωμικό της stand-up comedy να λειτουργήσει ως άξονας, ως κάποιος που ρίχνει ένα διαφορετικό φως σε όλα τα είδη της κληοής. Στο τέλος της ταινίας προσφέρει ένα είδος ανακούφισης.

Η παρουσία σας στις ταινίες που σκηνοθετείτε είναι ιδιαίτερα διακριτική. Παρόλο αυτά στην αρχή της ταινίας *Privé* κάνετε μια προσωπική αναφορά για την κληοή. Θα θέλατε να την σχολιάσετε;

Η παρουσία μου είναι πράγματι διακριτική, αλλά από την άλλη πρόκειται για μια παρουσία που δεν μπορεί να περάσει απαρατήρητη. Αυτό σχετίζεται επίσης με εκείνο που είπα πρωύτερα: μιλώ στους ήρωες των ταινιών μου, δεν τους παίρνω συνέντευξη. Στο *Privé* ήθελα να είμαι η πρώτη που ομολογεί. Η ομολογία βρίσκεται στο τέλος ενός μακρύ δρόμου, και αποτελεί την κάθαρση της κληοής.

Στις ταινίες σας *Crazy* και *Καλός σύζυγος, Αγαπημένος γιος*, το ενδιαφέρον σας βρίσκεται στα ανθρώπινα συναισθήματα και στις συνέπειες του πολέμου παρά στα γεγονότα που τα σημάδεψαν. Τα πολιτικά και ιστορικά γεγονότα απλώς υπονοούνται. Είναι δε τόσο συγκλονιστικές οι αφηγήσεις των ανθρώπων που σε καθηλώνουν. Αυτό έχει ως συνέπεια να μην έχουν τόσο σημασία τα ίδια τα γεγονότα. Το αποτέλεσμα είναι να ασκείτε μια έμμεση πλην σαφή κριτική στον πόλεμο. Θα θέλατε να σχολιάσετε την προσέγγισή σας;

Τι μπορώ να σχολιάσω, όταν κάποιος το σχολιάζει καλύτερα από ότι θα μπορούσα η ίδια. Το μόνο πράγμα που μπορώ να προσθέσω είναι πως και οι δύο ταινίες, ξανά, είναι ταινίες που αναφέρονται στην μνήμη. Θα ήθελα όμως να κάνω ένα μικρό σχόλιο για το *Crazy*: η αφετηρία αυτής της ταινίας δεν είναι ο πόλεμος, αλλά η δύναμη της μουσικής στις χειρότερες συνθήκες που μπορεί να βρεθεί ένας άνθρωπος, όπως είναι στον πόλεμο. Επειδή αυτή ήταν η κεντρική ιδέα της ταινίας, θεωρώ πως το αποτέλεσμα της, δηλαδή οι συνέπειες του πολέμου για τους χαρακτήρες, είναι τόσο δυνατό.

Είστε ένας άνθρωπος που ζει σε διαφορετική κουltούρα από εκείνη που μεγαλώσατε, έχετε ταξιδέψει ανά την υφήλιο και έχετε γνωρίσει ένα σωρό ανθρώπους. Τι είναι αυτό που σας γοητεύει αλλά και σας απογοητεύει περισσότερο στους ανθρώπους;

Αυτό που με γοητεύει αφάνταστα στους ανθρώπους είναι η μεγάλη τους αντίσταση απέναντι στον τρόπο, στην μοναξιά, στα γηραιά, στις οικονομικές και πολιτικές καταστροφές.

Η δυνατότητά τους να αγαπούν, ακόμα κι όταν αυτό δεν είναι δυνατό. Και από την άλλη, αυτό που με απογοητεύει είναι οι πόλεμοι που κάνουν.

Επιλεκτική Φιλμογραφία

- 1986/1987** Hersenschimmen / Σκιές του νου
Μυθοηθασία, 115'
Επίσημη συμμετοχή στα Φεστιβάλ Atlantic Festival Atlantique (1987),
Festival International du Nouveau Cinéma Montréal (1987), Berlin (1988),
Göteborg (1989), Biennale Vienna (1989).
- 1988/1989** Uw mening graag / Την γνώμη σας παρακαλώ
Μυθοηθασία, 13'
Συμμετοχή σε πολλές φεστιβάλ με αρκετές διακρίσεις.
- 1992/1993** Metal y Melancolia / Μέταλλο και Μελαγχολία
Ντοκιμαντέρ, 80'
Επίσημη συμμετοχή στα Φεστιβάλ IDFA (1993), Rotterdam (1994), Cinéma
du Réel, Paris (1994).
'Μέγα Βραβείο': Cinéma du Réel, Paris, 1994
Βραβείο 'Johnny Jordaan Prize': Amsterdam Art Fund, 1994
Βραβείο 'Χρυσό Περισιτέρι' και Βραβείο Mercedes-Benz: Leipzig
Documentary Festival, 1994
'Καλύτερο Εθνογραφικό Ντοκιμαντέρ': Festival dei Popoli, Firenze, 1994
Έπαινος: Valladolid Film Festival και Leipzig Documentary Festival, 1994
Ειδικό Βραβείο Κριτικής Επιτροπής 'Golden Gate Awards': San Francisco FF,
1995
Ειδικό Βραβείο Δημάρχου: Yamagata Documentary Film Festival, 1995.
- 1995** Au Revoir
Μυθοηθασία, 115'
Επίσημη συμμετοχή στα Φεστιβάλ του Locarno, 1995 και στη Semaine
Internationale du Cinéma, Paris, 1995
Χάλκινη Λεονόρδαη ('Καλύτερη Ηθοποιός' Johanna ter Steege) και
Βραβείο F.I.C.C.: Locarno Film Festival, 1995
Βραβείο Dutch Film Critics Award: Dutch Film Festival, Utrecht, 1995.
- 1996** O Amor natural
Ντοκιμαντέρ, 76'
Επίσημη συμμετοχή στο IDFA, 1996.
Βραβείο Κριτικής Επιτροπής: Montréal, 1997
Έπαινος: International Film & Video Division, στην κατηγορία 'The Arts' Golden
Gate Awards: San Francisco FF, 1997
Ειδικό Βραβείο: Prix Italia, 1997
- 1997** Het ondergronds orkest / Η υπόγεια ορχήστρα
Ντοκιμαντέρ, 108'
Βραβείο SCAM: Cinéma du Réel, Paris, 1998
Βραβείο Dutch Film Critics Award: Dutch Film Festival, Utrecht, 1998

- 1998** 2 minutes silence, please / 2 λεπτά σιωπή, παρακαλώ
Ντοκιμαντέρ, 87'
- 1999** Crazy
Ντοκιμαντέρ, 97'
Βραβείο Κοινού: IDFA, Amsterdam, 1999
Βραβείο Καλύτερου Ντοκιμαντέρ μεγάλου μήκους: Dutch Film Festival, Utrecht, 2000
Βραβείο Καλύτερου Ιστορικού Ντοκιμαντέρ: Valladolid Film Festival, 2000
Βραβείο CDS Filmmaker: Double Take Film Festival, USA, 2001
- 2000** Ρ*ΙΝ*Ε
Ντοκιμαντέρ, 50'
Βραβείο κοινού: IDFA, Amsterdam, 2000
Βραβείο καλύτερο μεγάλου μήκους ντοκιμαντέρ: Netherlands Film Festival, Utrecht
Βραβείο κριτικής επιτροπής: Valladolid Film Festival
Βραβείο CDS Filmmaker: Double Take Film Festival, USA
- 2001** Goede man, Lieve zoon / Καλός σύζυγος, αγαπημένος γιός
Ντοκιμαντέρ, 50'
Παγκόσμια ημερίδα στο IDFA, Amsterdam, 2001
- 2003/2004** Dame la mano
Ντοκιμαντέρ, 120'
Επίσημη συμμετοχή στο διαγωνιστικό τμήμα του IDFA, Amsterdam
Συμμετοχή σε πολλά άλλα Φεστιβάλ.

Κινηματογραφικές αναδρομές στο έργο της

- 2001/2004** ΠΑΡΙΣΙ: Vidéothèque de Paris / Festival du Cinéma de Paris
ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ: Robert Flaherty Seminar, Museum of Modern Art
ΙΣΠΑΝΙΑ: Μουσείο Κινηματογράφου Βαρκελώνης, Βαλένθιας, Μαδρίτης
ΒΕΡΟΛΙΝΟ: Cinema Arsenal σε συνεργασία με το Berlin Film Forum
ΜΙΝΝΕΑΠΟΛΙΣ: Walker Art Center
ΣΙΚΑΓΟ – ΤΟΡΟΝΤΟ: Pacific Film Archive SF

Οι ταινίες του αφιερώματος

ΜΕΤΑΛΛΟ ΚΑΙ ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΑ

METAL Y MELANCOLIA

Σκηνοθεσία: Heddy Honigmann. **Σενάριο:** Heddy Honigmann, Peter Delpeut. **Φωτογραφία:** Stef Tijdink. **Μοντάζ:** Jan Hendriks, Danniël Danniël. **Ήχος:** Piotr van Dijk. **Παραγωγός:** Suzanne van Voorst. **Παραγωγή:** Pieter van Huystee Film & TV & NPS. 16mm. **Έγχρωμο, 80'**, Ολλανδία 1993

Το Μέταλλο και μελαγχολία είναι ένα ασυνήθιστο road-movie υπό τη μορφή ντοκιμαντέρ. Μια περιήγηση μέσα στην τέχνη της επιβίωσης των οδηγών ταξί στη λίμνα του Περού. Δάσκαλοι, οικονομολόγοι, ηθοποιοί, πράκτορες των μυστικών υπηρεσιών, νοικοκυρές: όλοι τους ανειρεύνονται, όλοι τους αγωνίζονται, κι όλοι τους προσπαθούν να βγάλουν λίγα χρήματα παραπάνω, προσβλέποντας σ' ένα πιθανώς καλύτερο μέλλον.

Ο AMOR NATURAL

Σκηνοθεσία-Σενάριο: Heddy Honigmann. **Φωτογραφία:** José Guerra. **Μοντάζ:** Marc Nolens. **Ήχος:** Noshka Van der Lely. **Παραγωγός:** Pieter van Huystee. **Παραγωγή:** Pieter van Huystee Film & TV & NPS. 35mm. **Έγχρωμο, 76'**, Ολλανδία 1996

Η ερωτική ποίηση του διακεκριμένου Βραζιλιάνου ποιητή Κάρλος Ντράμοντ ντε Αντράντε, αποτελεί την έμπνευση για τρίτης ηλικίας πολίτες του Ρίο ντε Ζανέιρο να αναπολήσουν τις δικές τους νεανικές εμπειρίες. Ειλικρινείς και διασκεδαστικές μνήμες πάθους και σεξουαλικών περιπετειών γίνονται ένα με τον διεισδυτικό αισθησιασμό της πόλης του Ρίο, και η ταινία γίνεται μια ωδή στον σωματικό έρωτα, απάζοντας κάθε ταμπού.

Η ΥΠΟΓΕΙΑ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

HET ONDERGRONDS ORKEST

Σκηνοθεσία: Heddy Honigmann. **Σενάριο:** Heddy Honigmann, Noshka van der Lely. **Φωτογραφία:** Eric Guichard. **Μοντάζ:** Mario Steenberg. **Ήχος:** Piotr van Dijk. **Παραγωγός:** Pieter van Huystee. **Παραγωγή:** Pieter van Huystee Film & TV. 35mm. **Έγχρωμο, 108'**, Ολλανδία 1997

Ένας αρπιστής από τη Βενεζουέλα, ένα τραγουδιστής απ' το Αλγέρι, ένας βιοβιστής από την Ορχήστρα του Σαράγιεβο, ένας χορωδός από το Μάθι – όλοι αυτοί οι υψηλού επιπέδου μουσικοί βγάζουν το ψωμί τους παίζοντας μουσική στο παρισινό μετρό. Έχουν γνωρίσει την πείνα, τον πόλεμο και την καταπίεση, κι όλοι τους μοιράζονται την ίδια ιστορία εξορίας, μοναξιάς, ελπίδας κι απελπισίας. Η Χέντι Χόνιγκμαν τους ακολούθησε μέσα στους σταθμούς και κινηματογράφησε καθώς έπαιζαν, μέχρι που αυτό της απαγορεύτηκε από τους υπεύθυνους του μετρό. Τότε εκείνη τους ακολούθησε πάνω από τη γη, καταγράφοντας τη ζωή και τους καθημερινούς τους αγώνες.

1. Μέταλλο και μελαγχολία.

2. Καλός σύζυγος,
Αγαπημένοςγιός.

3. Η υπόγεια ορχήστρα

4. Crazy

CRAZY

Σκηνοθεσία: Heddy Honigmann. **Σενάριο:** Heddy Honigmann σε συνεργασία με την Ester Gould. **Φωτογραφία:** Gregor Meerman. **Μοντάζ:** Mario Steenbergen. **Ήχος:** Piotr van Dijk, Rik Meijer. **Παραγωγός:** Pieter van Huystee. **Παραγωγή:** Pieter van Huystee Film & TV & VPRO Production. 16mm **Έγχρωμο, 97'**, Ολλανδία 1999

Μια ταινία με θέμα τις αναμνήσεις Ολλανδών στρατιωτών των Ηνωμένων Εθνών από τις διάφορες χώρες όπου υπηρέτησαν αναμνήσεις άρρηκτα δεμένες με ένα συγκεκριμένο τραγούδι που τους έδινε παρηγοριά στις δύσκολες ώρες. Ξεκινώντας από την πρώτη αποστολή των Ολλανδών στην Κορέα το 1950, η ταινία μας ταξιδεύει στο Λίβανο, στη Καμπότζη, στη Ρουάντα και στην πρώην Γιουγκοσλαβία, τελειώνοντας με την πτώση της Σρεμπρένιτσα το 1995. Μέσα από βιντεοταινίες και φωτογραφίες αλληλά και αρχειακό υλικό, οι στρατιώτες μιλάνε για την ευθύνη, το φόβο, την αγάπη, την αδυναμία και το θάνατο.

P@IVÉ

Σκηνοθεσία: Heddy Honigmann. **Σενάριο:** Heddy Honigmann, Ester Gould. **Φωτογραφία:** Gregor Meerman. **Μοντάζ:** Patrick Minks. **Ήχος:** Rik Meijer. **Παραγωγός:** Pieter van Huystee. **Παραγωγή:** Pieter van Huystee Film & TV. Video. **Έγχρωμο, 50'**, Ολλανδία 2000

Γ' αυτό τον προσωπικό στοχασμό πάνω στην άγδση εντολή, η Χέντι Χόνιγκμαν συζητάει με κλέφτες και με τα θύματά τους και εξετάζει το φαινόμενο της κλοπής, από την πιο ανώδυνη μικροκλοπή που διαπράττεται στην εφηβεία, έως τα πιο βίαια εγκλήματα, μέχρι και τη φρίκη των αγνοούμενων του Βρώμικου Πόλεμου της Αργεντινής. Το ανθρώπινο αν είναι ιδιαίτερα ευάλωτο επειδή υπάρχουν τόσα πράγματα που μπορούν να του κλέψουν και μάλιστα με τα ύληα (την αίσθηση ασφάλειας, την καρδιά μας, τη ζωή μας) να βαραίνουν πολύ περισσότερο από τα υλικά.

ΚΑΛΟΣ ΣΥΖΥΓΟΣ, ΑΓΑΠΗΜΕΝΟΣ ΓΙΟΣ

GOEDE MAN, LIEVE ZON

Σκηνοθεσία: Heddy Honigmann. **Σενάριο:** Heddy Honigmann, Ester Gould, Emir Dzino. **Φωτογραφία:** John Appel. **Μοντάζ:** Patrick Minks. **Ήχος:** Piotr van Dijk. **Παραγωγός:** John Appel. **Παραγωγή:** VOF Appel & Honigmann. Video. **Έγχρωμο, 50'**, Ολλανδία 2001

Στους λόφους γύρω από το Σαράγεβο βρίσκεται το χωριό Αχατοβίτσι. Το 1992, το 80% περίπου όλων των ανδρών του χωριού δολοφονήθηκε. Καθένας τους ήταν πολίτευος στην οικογένειά του και στην κοινότητα όπου ζούσε κι εργαζόταν. Ήταν άλλοι τους καλοί σύζυγοι κι αγαπημένοι γιοι. Η ταινία αφηγείται το προσωπικό δράμα πίσω από αυτή τη λησμονημένη γενοκτονία. Οι δολοφονημένοι άντρες «ξαναζωντανεύουν» μέσα από τις ιστορίες που διηγούνται οι γυναίκες, οι κόρες κι οι επιζήσαντες γιοι τους, καθώς και μέσα από τις λιγότες φωτογραφίες και τα αντικείμενα που σώζονται...

DAME LA MANO

Σκηνοθεσία: Heddy Honigmann. **Σενάριο:** Heddy Honigmann, Ester Gould. **Φωτογραφία:** Gregor Meerman. **Μοντάζ:** Mario Steenberg. **Ήχος:** Piotr van Dijk. **Μουσική:** Raices Habaneros. **Παραγωγός:** Pieter van Huystee. **Παραγωγή:** VPRO Television & Pieter van Huystee Films & Appel & Honigmann. 35mm. **Έγχρωμο, 120',** Ολλανδία 2003

Για τους Κουβανούς, το να χορεύουν είναι κάτι απαραίτητο στη ζωή τους, όπως το να περπατούν, να τρώνε, να κάνουν έρωτα και ν' αναπνέουν. Κάθε Κυριακή βράδυ, ένα εστιατόριο στο Γιούνιον Σίτι του Νιού Τζέρζι μεταμορφώνεται στην «Esquina Habanera» (Η γωνιά της Αβάνας), όπου εξόριστοι Κουβανοί μαζεύονται και χύνουν ποτάμια ιδρώτα, χειροκροτούν και παίζουν την πιο αισθησιακή χορευτική μουσική, τη ρούμπα. Δεν πρόκειται απλώς για μια βραδινή έξοδο με χορό για τους ήρωες αυτής της ταινίας είναι το οξυγόνο τους. Στο ντοκιμαντέρ της Χόνιγκμαν, οι θαμώνες της «Γωνιάς της Αβάνας» διηγούνται ιστορίες της εξορίας και περιγράφουν τα Κυριακάτικα βράδια τους ως κάτι που τους γεμίζει με τη χαρά της ζωής και τους κάνει να νιώθουν ότι βρίσκονται «σχεδόν στην Κούβα».

Η υπόγεια ορχήστρα

© 2004, Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης

Εκδόσεις Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης

Λεωφόρος Αλεξάνδρας 9, 11473 Αθήνα

Τηλ.: 210-8706000 Fax: 210- 6448163

Πλατεία Αριστοτέλους 10, 546 23 Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310-378400 Fax: 2310-285759

e-mail: info@filmfestival.gr www.filmfestival.gr

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

